

"דרך חייך"

מיזם חינוכי לזכרם של בני ראשון לציון שנפלו
במערכות ישראל

בית יד לבנים
ראשון לציון
שרה אשר- פנהלת אגף פורשת ישראל ובית יד לבנים
אחראית המיזם: פור אבן דגן- רכזת משפחות,
חינוך והנצחה

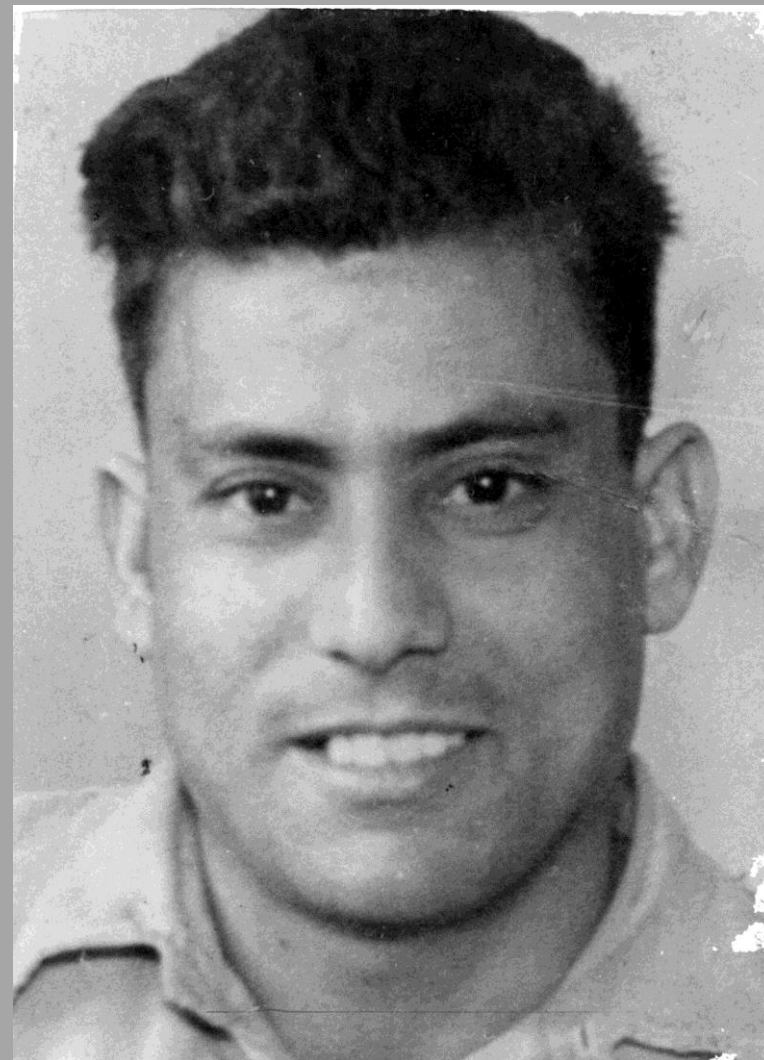
טוראי סעדיה ג'דה

נולד בשנת 1913,

נפל ביום י"ב בתשרי תש"ט, 15/10/1948

במלחמת העצמאות

בן 35 בנופלו



ילדותו

סעדיה נולד בעיר דמאר בתימן למשפחה דתייה. אח לשלמה, שלום ושרה. כילד היה מלווה את אביו העיוור לשוק, ובשנת 1924 עלתה משפחתו לארץ. בדרכם לארץ, אביו נפטר והם התמקמו חסרי כל בירושלים. לאחר מכן בעקבות העבודה עברו לראשון לציון, לשכונת "שיבת-ציון". סעדיה למד בבית"ס היסודי "חביב", אך היה צריך להפסיק את לימודיו על מנת לעזור לפרנס את משפחתו.



נעוריו



סעדיה עבד כפועל חקלאי בקטיף שקדים בפרדסי המושבה וכרמיה. בגיל 18 החל לעבוד ביקב בתור נגר, שיפץ ותיקן חביות יין. הוא עבד ביקב במשך 17 שנה.

שלושת אחיו רכשו קרקע אשר אותה חילקו לשלושה חלקים, הקימו בתים מחמרה וב- 1948 החליפו אותם לבתי אבן.

הקמת משפחה

בגיל 19 סעדיה וידידה בת ה-15 נישאו, למרות התנגדות אימה. לאורך השנים, רק אביה היה מגיע לביקורים. לאחר שנה, נולד בנם בכורם הנקרא משה כי נולד בחג הפסח. הזוג עבד בעבודת כפיים כדי להתפרנס. סעדיה עבד ביקב וידידה כפועלת בבית החרושת "אוקבה".



הקמת משפחה

השניים הסתפקו במועט ואהבתם
הייתה כל עולמם. אט אט חסכו
כסף לבית מגורים ראוי שרכשו
בשנת 1936. כשמשה היה בן 8,
נולד לו אח צעיר- אהרון, כי היה
בבית כבר משה...



השירות הצבאי



סעדיה עומד, ראשון מימין
עם החברים מגבעתי

בשנת 1936 סעדיה הצטרף
לארגון "ההגנה" ונענה לכל
קריאה. ימים אחדים לאחר
הכרזת העצמאות, גויס סעדיה
לגדוד 55 בחטיבת גבעתי
כלוחם. תפקידו הצבאי של
סעדיה היה חבלן. בספטמבר
1948 התקיים מצעד צבאי
ברחובות וסעדיה צעד כחייל
במדים בחטיבת גבעתי.



חטיבת גבעתי



חטיבת חי"ש מובחרת שהוקמה בתל אביב בשנת 1947 על ידי ארגון "ההגנה". השם "גבעתי" היה שמו המחתרתי של שמעון אבידן, מפקד ותיק בפלמ"ח ו"הגנה", בתקופה שקדמה לקום המדינה. ערב קום המדינה, מנתה החטיבה 3229 חיילים ומפקדים ונחשבה לחטיבת החי"ש המצטיינת במלחמה. החטיבה הוקמה יום לאחר החלטת האו"ם על תוכנית החלוקה והופקדה על הגנת השפלה והדרום. עם הכרזת המדינה, הפכה גבעתי לחטיבה בצה"ל. לפני הכרזת המדינה השתתפה החטיבה במבצע נחשון לפריצת הדרך לירושלים ובמבצע חמץ לכיבוש יפו.

גדוד 55 חטיבת גבעתי במלחמת העצמאות

גדוד הוקם ב־15 במאי 1948, מקרב מגוייסי מושבות הדרום.
שלב הבלימה החזיק וייצב את קו החזית מול הכוחות המצריים
באזור יבנה - אשדוד - אשקלון. הקים מתחם גדודי מבוצר באזור
חתה - קרטיה - פלוג'ה. השתתף בקרבות מבצע "יואב" לפריצת
המצור על הנגב בגזרת צומת גבעתי - חוליקאת.
זיג בצבא המצרי הנסוג ושחרר את יד-מרדכי.
הטיל מצור על החטיבה המצרית בכיס פלוג'ה.
פלוגותיו תגברו את גדודי החטיבה ולחמו בקרבות נגד הצבא
העיראקי בחזית השרון.

מלחמת העצמאות

מלחמת העצמאות התחילה 30 בנובמבר 1947 עד 14 במאי 1948. השלב הראשון של המלחמה היה בין ערביי הארץ שסירבו לקבל את רעיון החלוקה ורצו למנוע הקמת מדינה יהודית, לבין הישוב היהודי אשר רצה לממש את החלטת האו"ם ולהקים מדינה יהודית, כאשר השלטון הוא עדיין שלטון המנדט הבריטי. שלב זה התאפיין במלחמה בהיקף מצומצם יחסית, בין המחתרות היהודיות ובין הקבוצות הערביות החמושות, כאשר שני הצדדים לא היו בעלות נשק רב.

מלחמת העצמאות

השלב השני התחיל לאחר הכרזת המדינה מ ה-15 במאי עד ה-10 במרץ 1949, בו המלחמה הייתה בין מדינת ישראל הצעירה המתמודדת על עצם קיומה לבין מדינות ערב, המסרבות גם הן לקבל את רעיון חלוקת הארץ לשתי מדינות. למרות הכל, היא מצליחה לשמור על גבולותיה ואף להרחיבם. שלב זה התאפיין במלחמה בין כוחות צבא סדירים, בעלי כלי-נשק רבים וכבדים.

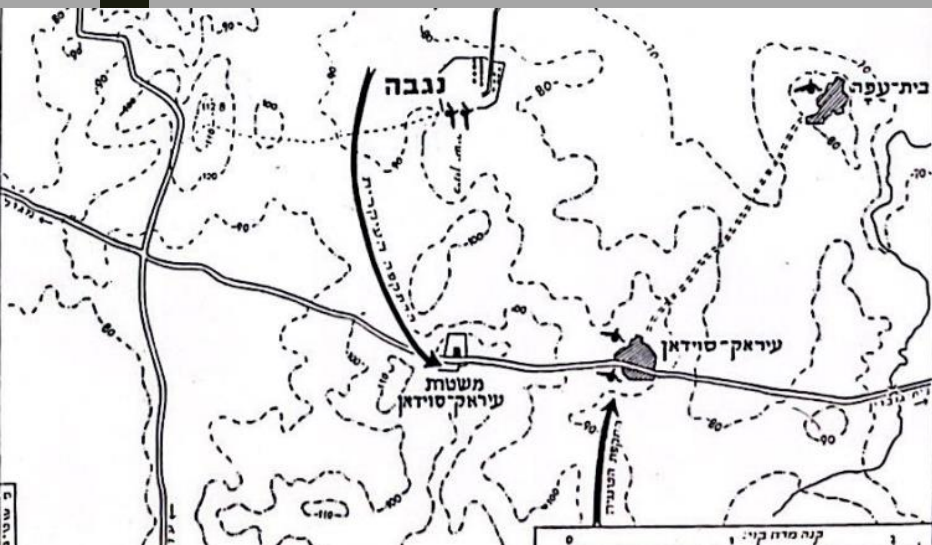


סעדיה כורע ברך, ראשון משמאל
עם החברים מגבעתי

מלחמת העצמאות

בתקופת ההפוגה השנייה הוחלט כי צריך לכבוש את הנגב לפני שיתחיל משא ומתן לשביתת נשק. ב-15 באוקטובר 1948 ישראל הודיעה למטה האו"ם, כי שיירה יצאה לנגב, פעולה שהוסכמה בתנאי ההפוגה השנייה.

הם חשבו שהמצרים יפתחו באש על השיירה, אך לא קרה דבר. אנשי השיירה נאלצו להבעיר טנק של דלק אשר גרם לפיצוצים מחרישי אוזניים. זאת על מנת שהמצרים יפתחו באש. כך החל מבצע "יואב".



מבצע יואב

באוקטובר 1948 התחיל מבצע "עשר המכות", אך שמו הוסב על-ידי מפקד המבצע, יגאל אלון, למבצע "יואב". על שם יואב דובנו, אשר היה אחד מלוחמי הפלמ"ח אשר נפלו בהגנה על נגבה.

מטרת המבצע הייתה ליצור קשר בין אזורי השפלה, שהיו בשליטת המדינה היהודית, לבין אזור הנגב, באמצעות השתלטות על רצף של מאחזים (התנחלויות) שהקימו המצרים. וכך לפרוץ את המצור המצרי על הנגב.

במהלך מבצע "יואב" כותרה חטיבה מצרית באזור פאלוג'ה. עם החיילים המצרים שכותרו היה גם ג'מאל עבד אל-נאצר, לימים – נשיא מצרים. בעקבות מבצע יואב נכבשה גם באר שבע במסגרת "מבצע משה".

נפילתו

סעדיה ג'דה נהרג בהתקפה החמישית על משטרת עיראק – סוידאן.
בהתקפה החמישית שוב נערכה פריצה מכיוון דרום, מול חזית
המשטרה המבוצרת בעקבות ניסיונות ההתקפה הקודמים. הכוח
שפרץ אינו הספיק על מנת להתמודד נגד הכח של המשטרה ועוד
מספר שגיאות שקרו במהלך התקיפה.

כבר בשלבי ההתקפה הראשונים ידעו הלוחמים שסיכוייהם
להצלחה קלושים, ולמרות זאת המשיכו בניסיונותיהם תוך גילוי
הקרבה, אשר העניקו לחטיבה את "אות גיבור ישראל".

נפילתו

יומיים לפני ערב סוכות כתב סעדיה מכתב למשפחתו ובו אמר שאולי יגיע, ובסוף כתב לאשתו "אוהב אותך". באותה תקופה לא היה שירות שמודיע למשפחות על החלל שנפל.

חיפשו אותו בדרום, בצומת קסטינה, עד שלבסוף החלו לחפש בבית החולים הצבאי. כעבור חודשיים, הצביעו לידידה אשתו על קברו ואמרו "זהו הקבר של בעלך". על קברו לא הונחה מצבה ולא נערך טקס.

כיום לאחר שצה"ל פנה לידידה ומשפחתה לאחר מספר שנים בנוגע להחלפת המצבה ובקשר להחלטתם להנציח את סעדיה. לבסוף הובא למנוחות בבית העלמין הצבאי ברחובות.

גדה סעדיה

בן רעיה וחבריה



נולד בשנת תרע"ג - 1913 בתענן. עלה לארץ בשנת
1924, והתגורר בראשון לציון. למד בחדר. התחיל
לעבוד כפועל חקלאי בפרדסי המושבה וברדמה.
נתקבל כפועל בקבוע ועד בן גושן שבע עשרה
שנים רצופות.

היה חבר ב"הגנה" משנת 1936. נענה לכל קריאה.
בחדש מאי 1948 התנדב לצה"ל וצורף לחטיבת
"אדעת". נפל בפעולה לפתיחת הדרך לתל
ב-חמה ליד "קרמיה" ביום יב תשרי תשי"ט 15.10.1948
בן 35 בלבד.

הובא למנוחת עולם בבית הקברות ברחובות
ביום יד בתשרי תשי"ט - 17.10.1948.

ת.נ.צ.ב.ה.

הנצחתו באנדרטאות



מצודת יואב- בית חטיבת גבעתי
כביש צומת גבעתי – צומת
נהורה



אנדרטה לזכר בני העיר אשר נפלו
במערכות ישראל
ראשון לציון

בנימה אישית...

ליהי- מעשיית המצגת השכלתי ולמדתי רבות על מבצע יואב, חשיבותו, מטרותו, משמעותו וכיצד הוא תרם למדינתנו. מלבד זאת למדתי כיצד חיילים רבים חירפו נפשם, ויצאו להילחם למרות הסכנות הרבות, החששות, הפחדים והפעמים שידעו שכלל הנראה לא יצליחו לחזור בשלום. הבנתי עוד יותר עד כמה עלינו תמיד לזכור ולהנציח את אלו שנלחמו בשבילנו. במיוחד כאלה כמו סעדיה, שיצאו להילחם בגילם, בעלי ילדים ומשפחה אשר השאירו מאחוריהם.

רון- במהלך עשיית המצגת למדתי המון דברים חדשים מרתקים וחשובים על החיילים שבזכותם אנו חיים במדינתנו כיום, את הסכנות הרבות שעמדו מאחורי היציאה למבצעים אבל ההבנה שבכל זאת עשו זאת עבור כל אחד ואחת מאיתנו שחי כיום. הכרתי במבצע יואב לעומק, הבנתי את מה שעמד מאחוריו ומשמעותו למדינתנו. בנוסף, סעדיה ג'דה בעל משפחה עם ילדים, ועוד חיילים רבים כמוהו השאירו את חייהם מאחור למעננו ולמען המדינה ולכן אנו, הדור כיום חייבים להמשיך להנציח ולא לשכוח אף אחד שתרם.

מגישות: ליהי מילול ורון חפץ
י"א 6, מקיף ו' ע"ש יגאל אלון
בהדרכת: עדה הכט ברטל וגילת פט
יוני, 2023



יהי זכרו ברוך!

